

Сегізінші — жетеудің бірі — бірінші нөмір

Миллердің Екі Римі

Jeff Pippenger

2023-09-13

Уильям Миллер өзінің пайғамбарлық хабарын ол дұрыс айқындаған екі қаңыратып-жоятын биліктің негізіне құрды; олар — пұтқа табынушы Рим мен папалық Рим еді.

«Уильям Миллер өзінің герменевтикалық әдісін қолдана отырып, әртүрлі апокалиптикалық үзінділерден Құдай халқы мен олардың жаулары арасындағы қайталанып отыратын тартыс тақырыбын байқады. Құдай халқын ғасырлар бойы қудалаған күштерді талдау барысында ол екі жексұрындық тұжырымдамасын қалыптастырды: олар пұтқа табынушылық (бірінші жексұрындық) ретінде, яғни қауымнан тыс жердегі қудалаушы күшті бейнелейтін, және папалық (екінші жексұрындық) ретінде, яғни қауым ішіндегі қудалаушы билікті білдіретін болып анықталды. Дәл осы екі жексұрындық сарыны оның кейінгі пайғамбарлық түсіндірмелерінің көпшілігін сипаттады». P. Gerard Damsteegt, *Foundations of the Seventh-day Adventist Message and Mission*, 22.

Адвентизмнің теологтары Миллердің пайғамбарлық қолдану жүйесі пұтқа табынушылық пен папалықтың қиратаушы екі билігі болғанын мойындайды, тіпті олар мұны Құдай оған берген ақиқат ретінде емес, тек Миллериттер тарихының талдауы ретінде ғана қарастырса да.

«Құдай Киелі кітапқа сенбеген бір диқанның жүрегіне әсер ету үшін Өз періштесін жіберді, оны пайғамбарлықтарды зерттеуге жетелеу үшін. Құдайдың періштелері сол таңдалған жанға қайта-қайта келіп, оның ойын бағыттап, Құдай халқына бұрыннан түсініксіз болып келген пайғамбарлықтарды оның ұғымына ашты. Ақиқат тізбегінің бастамасы оған берілді, әрі ол буыннан буынға дейін іздеуге жетеленді, сөйтіп ақырында Құдай Сөзіне таңданыс пен сүйсініспен қарады. Ол сол жерде кемел ақиқат тізбегін көрді. Бұрын шабыттандырылмаған деп санаған сол Сөз енді оның көз алдына өз сұлулығы мен салтанатында ашылды. Ол Жазбаның бір бөлігі екіншісін түсіндіретінін көрді, ал бір үзінді оның ұғымына жабық болғанда, Сөздің басқа бір жерінен оны түсіндіретін нәрсені тапты. Ол Құдайдың киелі Сөзін қуанышпен әрі ең терең құрмет пен қастерлеумен қабылдады». *Early Writings*, 230.

«Оның періштесі» деп аталатын тұлғаны Уайт ханым тікелей Габриел деп айқындайды.

Періштенің: «Мен — Құдайдың алдында тұратын Жәбірейілмін», — деген сөздері оның көктегі сарайларда аса жоғары құрметке ие орын иеленетінін көрсетеді. Даниялға хабармен келгенінде ол: «Осы істерде маған жәрдемдесетін ешкім жоқ, тек сендердің әміршілерің Михаил [Мәсіх] ғана», — деді. Даниял 10:21. Аян кітабында Құтқарушы Жәбірейіл туралы: «Ол оны Өз періштесі арқылы жіберіп, Өз құлы Жоханға білдірді», — деп айтады. Аян 1:1. Ал періште Жоханға: «Мен — сенің және сенің бауырларың

пайғамбарлардың бірге қызмет етуші қызметшісімін», — деп жариялады. Аян 22:9, R.V. Қандай ғажайып ой: Құдай Ұлына құрмет жағынан ең жақын тұрған періште Құдайдың ниеттерін күнәкар адамдарға ашып беру үшін таңдалған. “The Desire of Ages”, 99.

«Құдай Ұлының қасындағы абыройы бойынша одан кейінгі орында тұратын періштенің Құдайдың ниеттерін Уильям Миллердің санасына ашу үшін таңдалғаны — ғажайып ой». Миллердің пайғамбарлықтарды, яғни «Құдай халқына үнемі күңгірт болып келген» пайғамбарлықтарды түсінуіне тек Жәбірейіл ғана емес, көпше түрде айтылған періштелер де жетекшілік етті. Жәбірейіл мен өзге періштелер Миллерді Киелі кітап арқылы Жаратылыс кітабынан бастап бірізді түрде жетелеп отырды. Сондықтан ол Даниял кітабының сегізінші тарауының он төртінші аятындағы екі мың үш жүз күнге жеткізілмей тұрып-ақ, Киелі кітаптағы ең ұзақ уақыт пайғамбарлығына, яғни Леуіліктер кітабының жиырма алтыншы тарауындағы «жеті уақытқа» (екі мың бес жүз жиырма жыл) жеткізілді.

«Содан кейін мен өзімді дұғаға және Сөзді оқуға арнадым. Мен барлық алдын ала қалыптасқан пікірлерімді ысырып қойып, Жазбаны Жазбамен жан-жақты салыстыруға және оны жүйелі де әдісті түрде зерттеуге бел будым. Мен Жаратылыс кітабынан бастадым да, аяттан аятқа қарай оқыдым, әрбір үзіндінің мағынасы мистицизмге не қайшылықтарға қатысты қандай да бір күмәннен мені толық азат ететіндей дәрежеде ашылмайынша, одан әрі асықпай жылжымадым. Қашан да бір нәрсені күңгірт деп тапсам, оны соған қатысты барлық қатарлас үзінділермен салыстыруды әдетке айналдырдым; әрі CRUDEN-нің көмегімен көмескі бір бөлікте кездесетін маңызды сөздердің қай-қайсысы болса да бар Жазбаның барлық мәтіндерін зерттедім. Содан кейін мәтіннің тақырыбына қатысты әрбір сөзге өзіне тиісті мәнін бере отырып, егер менің оны түсінуім Киелі кітаптағы барлық қатарлас үзінділермен үйлессе, ол енді қиындық болудан қалатын. Осылайша мен Киелі кітапты алғашқы рет толық оқып шығу барысында шамамен екі жыл бойы зерттедім және оның өз-өзінің түсіндірушісі екеніне толық қанағаттандым. Мен Жазбаны тарихпен салыстыру арқылы барлық пайғамбарлықтардың, қаншалықты орындалған болса, соншалықты тура мағынада орындалғанын; Киелі кітаптағы барлық алуан түрлі бейнелердің, метафоралардың, астарлы әңгімелердің, ұқсастықтардың және т.б. не өздерінің тікелей байланысында түсіндірілетінін, не олар берілген сөздердің мағынасы Сөздің басқа бөліктерінде айқындалатынын, ал осылай түсіндірілген соң, сол түсіндірмеге сәйкес тура мағынада ұғынылуға тиіс екенін анықтадым. Осылайша мен Киелі кітаптың ашылған ақиқаттардың сондай айқын әрі қарапайым түрде берілген жүйесі екеніне қанағаттандым, сондықтан “жолаушы, тіпті ақымақ болса да, онда қателеспейді”. ...»

«Жазбаларды одан әрі тереңірек зерттеуімнің нәтижесінде, мен басқа ұлттардың үстемдігінің жеті мезгілі Манасенің тұтқынға алынуы кезінде яһудилердің тәуелсіз халық болудан қалған уақытынан басталуға тиіс деген қорытындыға келдім; ең үздік хронологтар бұл оқиғаны б.з.д. 677 жылға жатқызады; 2300 күн жетпіс аптамен бірге басталды, ал ең үздік хронологтар олардың басталуын б.з.д. 457 жылмен белгілейді; сондай-ақ күнделіктінің жойылуынан және қаңыратып бос қалдыратын жиіркеніштің орнатылуынан басталатын 1335 күн, Даниял кітабының жетінші тарауының он бірінші аяты, пұтқа табынушылық жиіркеніштер жойылғаннан кейін папалық үстемдіктің

орнатылуынан бастап есептелуге тиіс еді, әрі мен жүгінген ең үздік тарихшылардың айтуынша, бұл шамамен б.з. 508 жылдан басталып даталануға тиіс болатын. Осы пайғамбарлық кезеңдердің барлығын, олар айқын түрде есептелуге тиіс болған оқиғалар үшін ең үздік хронологтар белгілеген тиісті мерзімдерден бастап санағанда, олардың бәрі шамамен б.з. 1843 жылы бір мезгілде аяқталуға тиіс еді. Осылайша мен 1818 жылы, Жазбаларды екі жыл зерттеуімнің соңында, сол уақыттан бастап шамамен жиырма бес жылдың ішінде қазіргі қалпымызға қатысты барлық істердің аяқталатыны туралы салтанатты қорытындыға келдім...» Уильям Миллердің «Apology and Defense», 6, 12.

Алғаш рет аталу қағидасы алғаш аталған нәрсенің ең зор маңызға ие екенін белгілейді, ал Аян кітабының бірінші тарауының бірінші аятында алғаш аталған нәрсе — Әкенің хабарды Исаға беруінде қолданатын байланыс үдерісі; Иса өз кезегінде оны Өз періштесіне береді, ал ол оны бір пайғамбарға жеткізеді, содан кейін ол оны жазып, қауымдарға жібереді. Адвентизм Уильям Миллердің еңбегі мен ашқан жаңалықтарын қабылдамай тастағанда, олар өздерінің іргетастарын ғана емес, Миллерді өз түсініктеріне алып келген сол байланыс үдерісінің өзін де теріске шығарды, әрі олар сынақ мерзімі аяқталардан сәл бұрын ашылатын Иса Мәсіхтің Аянын адамдардың түсінуіне апаратын жалғыз жол болып табылатын осы үдерісті де теріске шығарды.

Миллерге Леуіліктер кітабындағы жеті уақыттың басталуы б.з.д. 677 жылдан екені түсіндірілді. Тек 1856 жылы ғана Жаратқан Ие Хайрам Эдсонды қолданып, жеті уақыттың шашыратылуы Израилдің солтүстіктегі он руына қарсы да жүзеге асырылғанын айқындады. Жаратқан Ие жеті уақыт туралы түсінікті Миллердің жеті уақыт жөніндегі іргелі ашылуымен үйлесімде, бірақ одан әлдеқайда ары дамытуды көздеген еді. Бірақ 1856 жылы Хайрам Эдсон ұсынған нұр жұмбақ түрде тоқтап қалды, өйткені сол топтамадағы сегізінші мақала Review and Herald басылымының сол кездегі редакторы Джеймс Уайттың: «Жалғасы бар», — деген сөздерімен аяқталды. Ол «жалғасуы» тиіс еді, бірақ тек 2001 жылғы 11 қыркүйектен кейін ғана, Жаратқан Ие Өз халқын «ежелгі соқпақтарға» жетелеп, ақыр соңында Хайрам Эдсон жазып кеткен аяқталмай қалған мақалалар топтамасына алып келген кезде жалғасты.

Қазіргі уақытта біз ұлы түңілуден көп ұзамай басталған бүлікті қарастырып отырған жоқпыз; тек мынаны атап көрсетпекпіз: Миллер Леуіліктер 26-тараудағы «жеті уақытқа» жетеленгенімен, Иеміздің мақсаты осы тақырып жөніндегі Миллердің іргелі түсінігінен тыс, «жеті уақыт» туралы бастапқы түсінікті тереңдете түсу болғаны анық. Ол дәл сол тарихтан шыққан қызметші — 1844 жылғы 23 қазанда Мәсіхтің Ең Қасиетті Орынға өткенін көрсететін аянды беру үшін бұрын таңдаған сол қызметші Хайрам Эдсонды таңдады.

Сондықтан мен адвентист теологының сөздерін Миллердің барлық пайғамбарлық қолдануларының негізі оның Даниял кітабында «күнделікті» (пұтқа табынушылық) ретінде бейнеленген, әрі үнемі не «қылмыс», не «жиіркеніш» ұғымдарымен байланысты болатын екі қаңыратып-жоятын билік туралы түсінігіне негізделгенін мойындау үшін қолдандым; бұл екеуі де папалықтың қаңыратып-жоятын билігінің әртүрлі қырларын білдіреді. Миллер бейнелейтін тарихтан бері оның Рим биліктері жөніндегі іргелі түсінігі едәуір артты.

Құдайдың періштелері, соның ішінде Жәбірейіл де, Миллерді оның жариялаған түсініктеріне жеткізді. Сол түсініктерге оның жариялаған пайғамбарлықтары, өзі қолданған Киелі кітапты түсіндіру қағидалары, сондай-ақ пайғамбарлықтарды дұрыс жүйелеуге мүмкіндік берген құрылым да кірді. Миллерге Даниял кітабында сөз болатын қаңыратып-жоятын екі билік пұтқа табынушы Рим мен папалық Рим екендігін түсіндіретін құрылым берілді. Future for America айдаһар, аң және жалған пайғамбардан тұратын қаңыратып-жоятын үш билік туралы құрылымға жетеленді.

Сонда мен айдаһардың аузынан, аңның аузынан және жалған пайғамбардың аузынан бақаларға ұқсас үш арам рухтың шыққанын көрдім. Өйткені олар — кереметтер істейтін жындардың рухтары; олар бүкіл жердің және күллі дүниенің патшаларына шығып, оларды Құдіреті шексіз Құдайдың ұлы күніндегі соғысқа жинау үшін барады. Аян 16:13, 14.

«Америка үшін болашақтың» негізі Миллердің еңбегіне қаланған, бірақ ол оның еңбегі тоқтаған жерден әрі асып түседі. Адвентизм оның құрылымын тастап, жолдан тайған протестантизм мен Римнің теологиясына қайта оралды. Дәл сол пайғамбарлық желі Даниял кітабында басталып, Аян кітабында жалғастырылады.

«Аян — мөрленген кітап, бірақ ол сонымен бірге ашылған да кітап. Онда осы жер тарихының соңғы күндерінде жүзеге асуға тиіс ғажайып оқиғалар баяндалған. Бұл кітаптың ілімдері анық, тылсым әрі түсініксіз емес. Онда Даниялдағы сияқты сол бір пайғамбарлық желі қайта қозғалады. Кейбір пайғамбарлықтарды Құдай қайталап айтқан, осылайша оларға айрықша маңыз берілуге тиіс екенін көрсеткен. Ұлы маңызы жоқ нәрселерді Жаратқан Ие қайталамайды». Manuscript Releases, volume 9, 8.

Миллер Аян кітабының пайғамбарлықтарын ұғына алмады, өйткені Даниялда соншалықты айқын түрде айқындалған пұтқа табынушылық пен папалықтың желісі Аян кітабында пайғамбарлық тарих сахнасына кейіннен шығатын келесі қудалаушы билікті де қамтитындай етіп кеңейтіледі.

«Пұтқа табынушылық арқылы, содан кейін папалық арқылы, Шайтан Құдайдың адал куәгерлерін жер бетінен жойып жіберу ниетімен көптеген ғасырлар бойы өз билігін жүргізді. Пұтқа табынушылар да, папашылдар да бір айдаһар рухының ықпалымен әрекет етті. Олардың айырмашылығы тек мынада болды: Құдайға қызмет етіп жатқандай сыңай танытқан папалық анағұрлым қауіпті де қатыгез жау болды. Римшілдіктің құралы арқылы Шайтан дүниені тұтқынға алды. Құдайдың атын жамылған шіркеу осы адасушылықтың қатарына сыпырылып енгізілді, сөйтіп мың жылдан астам уақыт бойы Құдай халқы айдаһардың қаһарының астында азап шекті. Ал папалық өз күшінен айырылып, қудалауын тоқтатуға мәжбүр болған кезде, Жохан айдаһардың үнін қайталап, сол бір қатыгез де Құдайға тіл тигізуші істі жалғастыру үшін көтеріліп келе жатқан жаңа бір билікті көрді. Шіркеуге және Құдай заңының өзіне қарсы соғысатын соңғы осы билік қозыға ұқсас мүйіздері бар аң арқылы бейнеленді. Одан бұрынғы аңдар теңізден шыққан еді, ал бұл аң жерден көтеріліп шықты, бұл өзімен бейнеленген ұлттың бейбіт түрде көтерілуін білдіреді. «Қозыға ұқсас екі мүйіз»

Америка Құрама Штаттары үкіметінің болмысын, оның екі негізгі қағидаты — республикалық құрылым мен протестантизмде көрініс тапқан болмысын — дәл бейнелейді. Осы қағидаттар — біздің ұлт ретіндегі күш-қуатымыз бен өркендеуіміздің сыры. Америка жағалауларынан алғаш пана тапқандар папизмнің астам талаптарынан және патшалық биліктің озбырлығынан азат елге жеткендеріне қуанды. Олар азаматтық және діни бостандықтың кең іргетасы үстіне үкімет орнатуды ұйғарды.»

«Бірақ пайғамбарлық қарындаштың қатқыл сызығы осы бейбіт көріністегі өзгерісті ашып көрсетеді. Тоқтыға ұқсас мүйіздері бар аң айдаһардың үнімен сөйлейді және “өзінен бұрынғы бірінші аңның бүкіл билігін жүзеге асырады”. Пайғамбарлық оның жер бетінде тұрушыларға аңға бір бейне жасауды айтатынын, сондай-ақ “баршасына — кішілер мен ұлыларға, байлар мен кедейлерге, еріктілер мен құлдарға — олардың оң қолына не маңдайларына белгі салғызатынын; және ешкімнің сатып ала да, сата да алмауын, тек аңның белгісі, не оның есімі, не оның есімінің саны бар адамның ғана соны істей алуын” жариялайды. Осылайша протестантизм папалықтың ізімен жүреді». Signs of the Times, November 1, 1899.

Миллер үшін Аян кітабының он үшінші тарауындағы теңізден шыққан аң мен жерден шыққан аң әуелі пұтқа табынушы Римді, содан кейін папалық Римді білдіретін. Миллер сондай-ақ өз тұғынамасын Аян кітабының он жетінші тарауына қолдануға талпынды, бірақ папалықтың өлімге соқтырған жарасының жазылуы, Америка Құрама Штаттарының және Біріккен Ұлттар Ұйымының пайғамбарлық рөлі оған періштелер арқылы берілген құдайлық тұғынаманың аясынан тыс болды. Ол үшін Аян кітабының он үшінші тарауында жерден шыққан аң папалықтың өзі болатын.

Миллер Қараңғы ғасырлардан шығып келген, өздерін протестантпыз деп жариялаған протестанттардың қолынан протестантизмнің жамылғысын алып тастау үшін қолданылуы тиіс болған хабаршы еді. Америка Құрама Штаттары айдаһарша сөйлейтін, республикалық құрылыс демократияға айналатын және діннен тайған протестантизм діннен тайған үкіметпен бірігіп, папалықтың бейнесі болып табылатын шіркеу мен мемлекеттің одағын қайта жасайтын кезең оның заманына қарағанда әлі болашақта еді. Сол себепті ол Аян кітабын періштелер арқылы өзіне берілген құдайлық құрылымның ішіне орналастыруға талпынды.

Ол 1798 жылы Даниялдың сегізінші және тоғызыншы тарауларындағы Ұлай өзені туралы көрініс ашылған кезде пайда болған білімнің артуын түсіну үшін тандап алынды. Америка үшін болашақта 1989 жылы ашылған, Даниял кітабының оныншыдан он екінші тарауға дейінгі Хиддекел өзені туралы көріністі түсіну керек еді; сол кезде, Даниялдың он бірінші тарауы, қырқыншы аятында сипатталғандай, бұрынғы Кеңес Одағын бейнелейтін елдерді папалық пен Америка Құрама Штаттары жайпап өткен болатын.

Америка үшін Болашаққа періштелер берген негіздеме айдаһардың, аңның және жалған пайғамбардың үштік одағының мәнмәтінінде пайғамбарлықты айқындап, оны қолдануға негізделген еді.

«Данияр Құдайдан алған нұр әсіресе осы соңғы күндер үшін берілді. Оның Шинардың ұлы өзендері — Ұлай мен Хиддекелдің жағасында көрген аяндары қазір орындалу үстінде, әрі алдын ала айтылған барлық оқиғалар жақында жүзеге асады». Testimonies to Ministers, 112.

Миллершілер соттың басталғанын жариялай отырып, бірінші және екінші періштелердің хабарын жеткізді. Америка үшін болашақ үшінші періштенің хабарын ұсынып отыр.

Мен ектім, Аполлос суарды, ал өсімді Құдай берді. Сондықтан еккеннің де, суарғанның да өзінен еш нәрсе жоқ; тек өсімді беруші — Құдай. Ал егуші мен суарушы бір; әрі әркім өз еңбегіне қарай өз сыйын алады. Өйткені біз Құдаймен бірге еңбек етушілерміз: сендер Құдайдың егістігісіңдер, Құдайдың құрылысысыңдар. Маған берілген Құдайдың рақымына сай, дана бас құрылысшы ретінде мен іргетасты қаладым, ал басқа біреу оның үстіне тұрғызуда. Бірақ әркім оның үстіне қалай тұрғызып жатқанына сақ болсын. Өйткені салынған іргетастан, яғни Иса Мәсіхтен өзге ешкім басқа іргетас қоя алмайды. 1 Қорынттықтарға 3:6–11.

Үшінші періштенің хабарын дұрыс ұсыну үшін, алғашқы екі періштенің хабарын да ұсынуларың қажет, өйткені бізге біріншісіз және екіншісіз үшіншінің болуы мүмкін еместігі хабарланған. Бірінші және екінші хабарлар — іргетас, ал үшінші — төбедегі түйінтас; бірақ үшінші хабар ешқашан бірінші мен екіншіні теріске шығармайды да, оларға қайшы келмейді. Егер солай етсе, ол шынайы хабар емес.

«Бірінші және екінші хабарлар 1843 және 1844 жылдары берілді, ал біз қазір үшінші хабардың жариялануы астындамыз; бірақ осы үш хабардың бәрі де әлі де жариялануға тиіс. Олардың ақиқатты іздеп жүргендерге қайтадан жеткізілуі қазір де бұрынғыдай қажет. Біз қаламмен де, дауыспен де бұл жариялауды паш етіп, олардың ретін және бізді үшінші періштенің хабарына алып келетін пайғамбарлықтардың қолданылуын көрсетуге тиіспіз. Біріншісі мен екіншісіз үшіншісі болуы мүмкін емес. Біз бұл хабарларды дүниеге басылымдар арқылы да, уағыздар арқылы да жеткізіп, пайғамбарлық тарих желісі бойынша болған нәрселерді де, болатын нәрселерді де көрсетуге тиіспіз». Selected Messages, book 2, 104, 105.

Миллериттер тарихы мен біздің тарихымызға қатысты өте тамаша бір байқау бар. Миллериттер — бастау, ал біз — соңы. Олар бірінші және екінші періштенің хабарларын жариялап, солармен өмір сүрді. Біз үшінші періштенің хабарын жариялаймыз. Олардың мөрі ашылмаған хабары (Ұлай көрінісі) Даниял кітабының екі тарауында, ал біздікі (Хиддекел көрінісі) үш тарауында табылады. Олар бірінші және екінші қайғыларды айқындады және екінші қайғының орындалуы аясында өмір сүрді. Біз үшінші қайғыны айқындаймыз және оның орындалуы аясында өмір сүріп жатырмыз. Олардың пайғамбарлық қолданылу құрылымы пұтқа табынушы Рим (айдаһар) және папалық Рим (аң) болды. Біздің пайғамбарлық қолданылу құрылымымыз — үш қырлы аң ретінде көрінетін қазіргі Рим.

Аян кітабының он жетінші тарауындағы папалық Римнің жетеудің бірі болып табылатын сегізіншісі деген сипатын қарастыра бастай отырып, іргетастық тарих кезеңінде миллериттердің Рим туралы не түсінгенін назарға алған жөн. Үшінші періштенің қосымша

нұры болады, бірақ сол нұр ешқашан орныққан ақиқатқа қайшы келмейді.

Даниял кітабының екінші, жетінші, сегізінші, он бірінші және он екінші тарауларында, өзге күштермен қатар, Рим айқындалады. Біз Миллердің пайғамбарлық қолдануларының негізі ретінде 1798 жылға дейінгі Римнің екі кезеңін — пұтқа табынушы және папалық кезеңдерін — қарастырып отырмыз. Миллер мен ізашарлар Даниял кітабының он бірінші тарауының он төртінші аятындағы «сенің халқыңның қарақшылары» Римді білдіретінін анықтайды.

Сол уақыттарда оңтүстіктің патшасына қарсы көп адам көтеріледі; халқыңның арасындағы зорлықшылдар да аянды жүзеге асыру үшін өздерін жоғары көтереді; бірақ олар құлайды. Даниял 11:14.

Осы аяттың аясында назарға алынуға тиіс кемінде екі маңызды жайт бар. Аяттағы “аян” деген сөз — Даниял кітабында “аян” деп аударылған екі еврей сөзінің бірі. “Аян” деп аударылатын еврей сөздерінің бірі — *châzôn*, ол түс, не пайғамбарлық, не аян дегенді білдіреді. *châzôn* сөзі пайғамбарлық тарихты, немесе белгілі бір уақыт кезеңін білдіреді; ол Даниялда он рет кездеседі және әрдайым “аян” деп аударылады.

«Көру» деп те аударылатын өзге бір еврей сөзі — *mar-eh'*, оның мағынасы — сыртқы көрініс. *Mar-eh'* сөзі жекелеген бір көріністі, уақыттың белгілі бір сәтін білдіреді. *Mar-eh'* деген еврей сөзі Даниял кітабында он үш рет кездеседі: ол алты рет «көру», төрт рет «келбет», екі рет «көрініс» және бір рет «жарасымды» деп аударылған.

Халқыңның қарақшылары Римді бейнелейді, сондықтан Даниял кітабындағы пайғамбарлық «аянды» айқындайтын пайғамбарлық тақырып — Рим. Осы себепті Римнің пайғамбарлық рәміз ретіндегі маңызын түсіну маңызды.

Пайғамбарлық қисын пайғамбарлық тарихты білдіретін “аян” сөзі Аян кітабында сөз етілетін сол бір “аян” екенін талап етеді, өйткені шабыт Даниял мен Аяның бір кітап екенін, олардың бірін-бірі толықтыратынын, бірін-бірі кемеліне жеткізетінін және Даниялда орналасқан сол бір пайғамбарлық желі Аянда жалғастырылып алынатынын айқындайды. Пайғамбарлық Рухында баяндалған осы тұстар мақалалар топтамасының осы сериясына әлдеқашан енгізілген, сондықтан оларды қайтадан келтірмеймін. Мен Сестра Уайттан алып, біз бұған дейін де енгізген тағы бір тұсты қосамын. Ол түс — Киелі кітаптың барлық кітаптары Аян кітабында тоғысып, сонда аяқталады деген жайт. Даниялдан табылатын әрі Римнің пайғамбарлық тақырыбымен орнықтырылған пайғамбарлық тарихтың “аяны” (*châzôn*) бүкіл Киелі кітаптағы пайғамбарлық тарихтың аянын білдіреді. Киелі кітаптың барлық кітаптары Аянда тоғысып, сонда аяқталады, ал Құдай Өзіне Өзі ешқашан қайшы келмейді. Ешқашан! Егер сіз солай болды деп ойласаңыз, онда бір нәрсені дұрыс түсінбей отырсыз. Сол бір еврей сөзі (*châzôn*) Нақыл сөздер кітабында да “аян” деп аударылған.

Аян болмаған жерде халық тозады; ал заңды сақтайтын адам бақытты. Нақыл сөздер 29:18.

Аятқа қатысты назар аударатын алғашқы мәселе — осы. Егер біз Римді қате түсінсек, онда пайғамбарлық тарихтың аянын орнықтыра алмаймыз. Дәл осы жайт, негізінен, тарих бойы

Рим туралы пайғамбарлық тақырыпты жою үшін жалған теологияны енгізген иезуиттердің және басқалардың әрекеттерін айқындайды. Рим туралы іргелі түсінікті қарастырғанымызда, осыны есте ұстауымыз керек.

«Сөзді түсінуде шатасып, антихристтің мағынасын көре алмайтындар сөзсіз өздерін антихристтің жағында қояды. Қазір біз үшін дүниемен сіңісіп кететін уақыт емес. Даниял өз үлесінде және өз орнында тұр. Даниял мен Жоханның пайғамбарлықтары түсінілуге тиіс. Олар бірін-бірі түсіндіреді. Олар дүниеге әркім түсінуге тиіс ақиқаттарды береді. Бұл пайғамбарлықтар дүниеде куәлік болуы тиіс. Осы соңғы күндерде олардың орындалуы арқылы олар өздерін өздері түсіндіретін болады». Kress Collection, 105.

Егер сен антихристтің (Римнің) мағынасын көре алмасаң, Римге қосыласың, әрі бұл ескерту Даниял мен Аян кітаптарын түсіне алу не түсіне алмау мәнмәтінінде берілген. Миллериттер Адвентизмнің іргелі түсінігін Римді айқындауларына негіздеп құрды. Олар Римнің қаңыратып-жоятын екі күш арқылы бейнеленетінін, екеуі де Римнің кезеңдері екенін түсінді, бірақ олар тарихтың Римді Аян кітабында көрсетілгендей үштік одақ ретінде көре алатын тұсында тұрған жоқ еді. Сондықтан Даниял — Миллериттермен бейнеленген іргетас, ал Аян — Future for America арқылы бейнеленген төбетас. Біз Даниял 11-тарау, 14-аяттан тағы бір жайтты айқындағымыз келеді.

Миллер мен ізашарлар Навуходоносордың түсіндегі мүсіннің Бабыл, Мидия-Парсы, Грекия және Рим деген төрт патшалықты бейнелейтінін түсінді. Олар төртінші патшалықтан әрі аса алмады, өйткені папалық Рим жай ғана Римнің екінші кезеңі деп ұқты, сондықтан төртінші патшалық 1798 жылы аяқталды деп есептеді. Өздерінің тарихи көзқарасы тұрғысынан алғанда, қалған жалғыз пайғамбарлық межебелгі — таудан ойылып алынған тастың мүсіннің табандарына соғылатын жері, яғни Мәсіхтің Екінші келуі еді. Миллериттер пұтқа табынушы Рим мен папалық Рим арасындағы пайғамбарлық айырмашылықтарды таныды, бірақ 1798 жылды Мәсіхтің қайта оралуымен сәйкестендіруге мәжбүр болғандықтан, олар төрт патшалықтан арғыны көре алмады.

«Біз Құдайдың қасиетті ісі темірі лайбалшықпен араласқан мүсіннің табандарымен бейнеленген уақытқа келдік. Құдайдың бір халқы, таңдап алған халқы бар; олардың рухани пайымдауы қасиеттелуі тиіс, олар іргетастың үстіне ағаш, пішен және сабан төсеп, арамданбауы керек. Құдайдың өсиеттеріне адал әрбір жан біздің сеніміміздің айрықша белгісі жетінші күнгі сенбі екенін көреді. Егер үкімет сенбіні Құдай бұйырғандай құрметтесе, ол Құдайдың күшімен тұрар еді және әулиелерге біржола тапсырылған сенімді қорғауда берік болар еді. Бірақ мемлекет қайраткерлері жалған сенбіні қолдайтын болады және өздерінің діни сенімін папалықтың осы перзентін ұстанумен араластырып, оны Жаратқан Ие қасиеттеп, жарылқаған, адамның киелі сақтауына арнап бөліп қойған, Өзі мен Өз халқының арасында мың ұрпаққа белгі еткен сенбіден жоғары қояды. Шіркеулік айлакерлік пен мемлекеттік саясаттың араласуы темір мен лайбалшық арқылы бейнеленген. Бұл одақ шіркеулердің бүкіл күшін әлсіретіп жатыр. Шіркеуге мемлекеттің билігін беру жаман салдарға әкеледі. Адамдар Құдайдың төзімділігінің шегінен дерлік асып кетті. Олар өз күшін саясатқа жұмсады және папалықпен бірікті. Бірақ Құдай Өз заңының күшін жойғандарды жазалайтын уақыт

келеді, сонда олардың зұлым істері өз бастарына қайтып түседі». Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1168.

Аян кітабының он жетінші тарауы — Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтардың соңғы рет айқындалуы, және онда жеті патшалықтың құлағаны, ал сегізінші патшалықтың қазіргі Римнің үш жақты одағы екені анықталады. Егер Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтарға жасалған алғашқы сілтеме Даниял кітабының екінші тарауы болса, әрі ол, сөзсіз, солай; онда соңғы сілтеме алғашқы сілтеме арқылы бейнеленуге тиіс. Даниял кітабының екінші тарауындағы төрт патшалық Аян кітабының он жетінші тарауындағы сегіз патшалықпен қалайша үйлесе алады?

Сондықтан алға жылжығанымызда мынаны есте ұстайық: Миллериттер өздерінің тарихынан арғы пайғамбарлық оқиғаларды көре алмады. Олар түсініп, жариялаған хабар Мәсіхтің Екінші келуін пайғамбарлық тарихтың келесі межесі ретінде айқындады. Бірақ егер Римді пайғамбарлық тарих көрінісін орнықтыратын нышан ретінде түсіну және Даниял кітабының екінші тарауының өзі де Миллериттердің іргелі ақиқаттары болса, онда бұл Аян кітабының он жетінші тарауындағы сегіз патшалықпен қалай үйлеседі?

Егер Даниял кітабының екінші тарауындағы мүсіннің бейнесі іргелі екеніне сенімсіз болсаңыз, 1843 және 1850 жылдардағы ізашарлық кестелерді қарастыруыңыз ғана жеткілікті. Екі кестеде де Даниял кітабының екінші тарауындағы мүсін бейнеленген. Сол сияқты маңыздысы — Эллен Уайт екі кестенің де Құдайдың нұсқауымен және Оның өз жоспары бойынша жасалғанын айқындайды.

«Мен 1843 жылғы кестенің Иеміздің қолымен бағытталғанын, әрі оның өзгертілмеуі тиістігін көрдім; ондағы сандардың Ол қалағандай болғанын; Оның қолы кейбір сандардағы бір қатені жауып, жасырып тұрғанын, сондықтан Оның қолы алынғанға дейін оны ешкім көре алмағанын көрдім». Early Writings, 74, 75.

1850 жылғы кесте туралы ол былай деп мәлімдеді:

«Мен Құдайдың бауырлас Nichols арқылы кестенің жариялануында болғанын көрдім. Мен Киелі кітапта осы кесте туралы пайғамбарлық бар екенін көрдім, және егер бұл кесте Құдай халқы үшін арналса, егер ол біреу үшін жеткілікті болса, онда ол басқасы үшін де жеткілікті, ал егер біреуге үлкенірек ауқымда салынған жаңа кесте қажет болса, онда ол барлығына да дәл сондай дәрежеде қажет». Manuscript Releases, 13-том, 359-бет.

Дүниеде ежелден келе жатқан бір мақал бар: «Жалғанның жолы көп, ал ақиқаттың жолы біреу ғана». Адамдардың Аян кітабының он жетінші тарауындағы қазіргі Римнің жетеудің ішінен шыққан сегізінші бас екенін тануына кедергі жасау үшін қолданылған бірнеше түрлі жаңсақтық бар. Сол жаңсақтықтардың бірі — Адвентизм теологтары қолданатын тарих патшалықтарын бұрмалап көрсету. Мен бұл жерде Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтарды айтып отырған жоқпын, өйткені бұл екеуі — екі түрлі атау. Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтар Даниял кітабының екінші тарауындағы алғашқы аталымның негізінде белгіленеді, бірақ Бабылдан бұрын болған тарих патшалықтары да бар еді. Эллен Уайт тарих патшалықтарының кімдер болғанын анық көрсетеді, алайда

Адвентизм теологтары рухтандырылған куәлікті елемей, тарих патшалықтарының сондай бір тізбегін жасайды, соның салдарынан Римнің әрдайым сегізінші болып шығып, жетеудің ішінен екенін түсіну көмескіленеді. Алайда аянды орнықтыратын — Римнің өзі.

Адвентизм мен діннен тайған протестантизмнің теологтары тарих патшалықтары Мысыр, Ассирия, Бабыл, Мидия-Парсы, Грекия, Рим және одан әрі деп пайымдайды. Уайт қарындас бізге олардың әдейі назардан тыс қалдыратын тарихтағы үшінші патшалық бар екенін хабарлайды. Олар сол патшалықты қалдырып отыр ма, әлде Пайғамбарлық Рухын қалдырып отыр ма? Екеуін де.

Өздеріне бөлінген уақыт пен орынды бірінен кейін бірі иеленген халықтардың тарихы, өздері мәнін білмеген ақиқатқа бейсаналы түрде куәлік ете отырып, бізге сөйлейді. Бүгінгі әрбір халыққа да, әрбір жеке адамға да Құдай Өзінің ұлы жоспары бойынша орын белгілеп қойған. Бүгін адамдар мен халықтар қателеспейтін Тұлғаның қолындағы тіктеуішпен өлшеніп жатыр. Әрқайсысы өз таңдауы арқылы өз тағдырын айқындауда, ал Құдай Өзінің мақсаттарын жүзеге асыру үшін бәрін де билеп-төстеп отыр.

«Өз Сөзінде ұлы МЕН БАРМЫН белгілеп берген тарих, пайғамбарлық тізбектегі буынды буынға ұластырып, өткен мәңгіліктен келешек мәңгілікке дейін, бізге бүгінгі күні дәуірлер шеруінің қай тұсында тұрғанымызды және алдағы уақытта нені күтуге болатынын білдіреді. Пайғамбарлықта осы уақытқа дейін жүзеге асады деп алдын ала айтылғанның бәрі тарих беттерінде таңбаланып қалды, ал әлі алда болатынның бәрі де өз ретімен орындалатынына біз кәміл сене аламыз.

Жер бетіндегі барлық патшалықтардың түпкілікті құлатылуы ақиқат сөзінде айқын алдын ала айтылған. Израилдің соңғы патшасына Құдайдың үкімі жарияланған кезде айтылған пайғамбарлықта мынадай хабар берілген: «Тәңір Ие Жаратушы Ие былай дейді: тәжді алып таста, патша тәжін шешіп ал: ... төменді жоғары көтер, ал жоғарғыны төмендет. Мен оны төңкеремін, төңкеремін, төңкеремін; және Өзінің хақысы болған Кісі келгенге дейін ол енді болмайды; сонда Мен оны Соған беремін». Езекиел 21:26, 27.

Израилден алынған тәж бірінен соң бірі Бабыл, Мидия-Парсы, Грекия және Рим патшалықтарына өтті. Құдай былай дейді: «Ол заңды Иесі келгенше, енді болмайды; Мен оны Соған беремін».

«Сол уақыт таяп қалды. Бүгінде уақыттың белгілері біз ұлы да салтанатты оқиғалардың табалдырығында тұрғанымызды жариялап тұр. Біздің дүниеміздегі барлық нәрсе толқуда. Көз алдымызда Құтқарушының Өзінің келуінің алдында болатын оқиғалар туралы айтқан пайғамбарлығы орындалып жатыр: “Соғыстар мен соғыс хабарларын естисіңдер.... Ұлт ұлтқа, патшалық патшалыққа қарсы көтеріледі; әрі әртүрлі жерлерде ашаршылықтар, індеттер және жер сілкіністері болады.” Матай 24:6, 7.»

«Қазіргі уақыт — тірі жанның бәрі үшін аса зор қызығушылық тудыратын кезең. Билеушілер мен мемлекет қайраткерлері, сенім мен билік лауазымдарын иеленген адамдар, барлық топтардан шыққан ойлы ерлер мен әйелдер — бәрі де назарын айналамызда болып жатқан оқиғаларға тігіп отыр. Олар халықтар арасындағы

ширыққан, тынымсыз қатынастарды бақылауда. Олар жер бетіндегі әрбір күшті билеп алып бара жатқан қарқынның күшейгенін көріп, ұлы да шешуші бір оқиғаның таяп қалғанын — дүниенің орасан зор дағдарыстың табалдырығында тұрғанын — ұғынады.

«Періштелер қазір алауыздықтың желдерін ұстап тұр, олар дүние алда келе жатқан өз қасіреті туралы ескертілгенге дейін соқпасын деп; бірақ жердің үстіне бұрқ ете түсуге дайын дауыл жиналып келеді; ал Құдай Өз періштелеріне желдерді босатуды бұйырғанда, сондай бір алапат қактығыс көрінісі болады, оны ешбір қалам суреттеп бере алмайды.

«Киелі кітап, тек Киелі кітап қана, осы нәрселерге дұрыс көзқарас береді. Мұнда біздің дүниеміздің тарихындағы ұлы соңғы көріністер ашылған; бұлар — өз көлеңкелерін әлден-ақ алдын ала түсіріп келе жатқан оқиғалар, олардың жақындап келе жатқан үнінен жер дірілдеп, адамдардың жүректері қорқыныштан әлсіреп барады». Education, 178–180.

Бұл үзіндіде біздің уақытымыз үшін көп нұр бар, бірақ мен атап көрсеткім келетіні — Уайт ханым тарихтағы Бабылдан бұрын тұрған патшалықтың Ассирия емес, Израил болғанын анық көрсетеді. Теологтар қолданатын тарих патшалықтарының тізбегі, Сүлеймен патшаның билігі кезінде орнаған құдірет пен салтанатқа қарамастан, сондай-ақ Израил тәжінің Бабылға өткендігі жөніндегі Езекиел мен Эллен Уайт арқылы берілген шабыттың тікелей куәлігіне қарамастан, Израилді тарихтағы патшалық ретінде тыс қалдырады.

Егер біз шабытпен берілген түсіндірмені тарих патшалықтарына қолдансақ, онда Израилді де сол патшалықтардың қатарына қосу қажет екенін көреміз. Израил, Ассирия және Мысыр — Киелі кітап пайғамбарлығындағы алғашқы патшалық болған Бабылдан бұрын болған тарих патшалықтары. Сондықтан «тарихтың» төртінші патшалығы Бабыл, бесіншісі — Мидо-Парсы, алтыншысы — Грекия, жетіншісі — пұтқа табынушы Рим, ал сегізіншісі — папалық Рим болды; ол жетінің ішінен, өйткені ол пұтқа табынушы Римнің екінші кезеңін білдіреді. Тарих патшалықтары тұрғысынан папалық Рим — сегізінші, әрі ол жетінің ішінен.

Даниялдың жетінші тарауында Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтар аңдар арқылы бейнеленген. Бабыл — одан кейін Мидия-Парсы аюы келген арыстан. Үшіншісі — қабылан бейнесіндегі Грекия, ал содан соң «темір тістері» бар «үрейлі әрі қорқынышты» аң ретіндегі Рим. Даниялдың екінші тарауындағы мүсінмен сәйкес келетін сол қорқынышты аң — Киелі кітап пайғамбарлығындағы төртінші патшалық, яғни Рим.

Миллершілер төртінші патшалықты Рим деп түсінді, сондықтан олар қорқынышты аңның сипаттарын да солай түсінді де, аңға тән барлық пайғамбарлық сипаттарды түгелдей төртінші патшалыққа қолданды. Олар осы үзіндіде пұтқа табынушы Рим мен папалық Римнің арасындағы айырмашылықты көрді, бірақ Киелі кітап пайғамбарлығындағы бесінші патшалықты көре алмады, өйткені олар Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтар туралы алғашқы ескертуді өздерінің тірек нүктесі ретінде орынды түрде қолданды. Алайда осы үзіндіде екі Римнің арасындағы айырмашылық бар, бұл бізге екі Римнің арасындағы айырмашылықты екі патшалықты білдіретін нәрсе ретінде қарастыруға мүмкіндік береді.

Бірақ біз қарастырып отырған мәселе бұл емес.

Сонда ол былай деді: Төртінші аң — жер бетіндегі төртінші патшалық; ол барлық патшалықтардан өзгеше болады, бүкіл жерді жалмап, оны таптап, быт-шытын шығарады. Ал осы патшалықтан шыққан он мүйіз — көтеріле шығатын он патша; олардан кейін тағы біреуі көтеріледі; ол алғашқылардан өзгеше болады және үш патшаны бағындырады. Ол Ең Жоғарғыға қарсы асқақ сөздер айтады, Ең Жоғарғының әулиелерін титықтатады, әрі уақыттар мен заңдарды өзгертуді ойлайды; сонда олар уақыт, уақыттар және жарты уақытқа дейін оның қолына беріледі. Бірақ сот отырады, сонда оның үстемдігін ақырына дейін жойып, құртпақ үшін тартып алады. Даниял 7:23–26.

Даниял кітабының екінші тарауындағы төртінші патшалық — Рим. Он мүйіз пұтқа табынушы Рим патшалығын білдіретін он ұлтты бейнелейді, ал 538 жылы папалық Рим дүниені өз бақылауына алардан бұрын, сол патшалықтардың үшеуі жойылар, яғни тамырымен жұлынып тасталар еді. Содан кейін сегізінші аяттағы «адамның көзіндей көздері бар, әрі асқақ сөздер сөйлейтін аузы бар» «кіші» «мүйіз» пайда болар еді. Егер төртінші патшалықта он мүйіз болып, «кіші мүйіздің» сол үш мүйіздің орнын басуы үшін олардың үшеуі жойылатын болса, онда үш мүйіз жойылғанда жеті мүйіз қалады, ал кіші мүйіз — сегізіншісі, өйткені Рим әрдайым сегізінші болып шығады және жетеудің ішінен шығады. Бұл тарауда Римге оның екі кезеңіне қатысты көп нұр берілген, бірақ біз мұнда пайғамбарлық тұрғыдан да, тарихи тұрғыдан да Римнің сегізінші болып шығатынын әрі жетеудің ішінен екенін растайтын екінші куәлікті ғана келтіріп отырмыз.

Сегізінші тарауда біз жетінші тараудың кеңейтілген баяндалуын көреміз. Бұл тарау Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтарды тағы да айқындайды, бірақ алғашқы патшалық — Бабыл — мұнда аталмайды, өйткені Даниял сегізінші тараудағы аянды алған кезде Бабылдың ақырына өте аз уақыт қалған еді. Бұл тарауда Мидия-Парсы екі мүйізі бар қошқар арқылы бейнеленеді. Грекия сындырылатын бір мүйізі бар ешкі арқылы бейнеленеді, ал сол сынған мүйізден төрт мүйіз шығады. Содан кейін Грекиядан соң «кішкентай мүйіз» пайда болады, және бұл жолы да кішкентай мүйіз Римді білдіреді. Рим Грекия империясының тікелей мұрагері болмағанымен, бұл үзінді кішкентай мүйізді алғашқы мүйіз — Александр Македонскийді білдіретін — сындырылғаннан кейін Грек патшалығында пайда болған төрт мүйіздің бірінен шыққандай етіп суреттейді. Рим гректердің ұрпағы болған жоқ, бірақ ол дүниені жаулап алуын Грекия аймағынан бастады, және сол мағынада ол сол төрт мүйіздің бірінен шықты.

Сондықтан біз сегізінші тараудан жетінші тарауға екінші куәлікті табамыз. Мидия-Парсыда екі мүйіз болды, Грекияда бір мүйіз болды, содан кейін тағы төрт мүйіз шықты. Бұл Римге дейін жеті мүйіз болады, өйткені кішкене мүйіз Грекияның төрт мүйізінің бірінен шықты. Екіге бірді және төртті қоссақ, жеті болады; содан кейін Рим, яғни кішкене мүйіз, сегізіншісі және ол жетеудің ішінен. Бұл үзіндіде Римнің грек мүйіздерінің бірінен шығатыны көрсетілетініне назар аударған жөн, өйткені бұл Миллер мен оның бірге еңбек етушілері өз тарихында қарсы тұруға мәжбүр болған ең үлкен пайғамбарлық дәлелдердің бірі болды.

Сол тарихтың протестанттары Римнің кішкентай мүйізі Рим бола алмайды деп табандылықпен мәлімдеді, өйткені пайғамбарлық кішкентай мүйіздің гректердің төрт мүйізінің бірінен шыққанын айқындайды. Сондықтан олар кішкентай мүйізді Александр Ұлы өлгеннен кейін оның патшалығы бөлінген соң тарихта жалғасқан Селевки әулетінің патшаларының бірі болған Антиох Эпифан деп дәлелдеді. Миллериттер тарихындағы осы мәселе жөніндегі талас соншалықты зор болды, сондықтан 1843 жылғы кестеде Даниялдың кішкентай мүйіздің гректердің төрт мүйізінің бірінен шыққанын көргені туралы дерекке негізделген протестанттық ілімге қарсы уәж берілді, демек ол Римді білдіре алмайды деп айтылды, өйткені Рим Грекиядан тарамаған еді. Бұл уәж Даниял кітабындағы Рим айқындалатын барлық үзінділерге әсер етті. Протестанттық ұстаным Даниял он бір тарауының он төртінші аятындағы “сенің халқыңның тонаушылары” Антиох Эпифан болуға тиіс дегенді де қамтыды. Сондықтан Миллериттер Уайт қарындас “Жаратқан Иенің қолымен бағытталған және өзгертілмеуге тиіс” деп айқындаған кестеге Антиох Эпифанға сілтемені енгізді, бұл оның неге сол төртінші патшалық бола алмағанын көрсететін еді. Пайғамбарлық тарихтың аян-құрылымын Рим орната ма, әлде Мәсіх дүниеге келерден жүз жылдан астам бұрын өлген селевкилік патша Оның айқышқа шегеленуі кезінде Мәсіхке қарсы тұрған билікті білдіре ме?

Көтерілуі мүмкін сұрақ мынау: егер Рим Грекияның тікелей мұрагері болмаса, онда неге Даниялға Рим грек мүйіздерінің бірінен шығып келе жатқандай етіп көрсетілді? Жауабы: Римнің билікке көтерілуінің басталуы бұрын грек иелігі болған сол өңірде басталды; бірақ неге бұл пайғамбарлық ондай шатасуға жол беретіндей түрде бейнеленді?

Римнің қай жерде көтеріле бастағанын атап өтудің маңыздылығынан тыс, кемінде бір жауап мынада: Римнің әрдайым сегізінші болып шығып, жетеудің бірі болуы жөніндегі жұмбақ, Римнің Грекия аумағымен байланыстырылуы арқылы түсіндіріледі, осылайша жұмбақтың Римнің жетеудің бірі екендігі туралы өзегін сақтау үшін. Бұл жұмбақтың маңызы соншалық зор, дегенмен Миллериттер тарихтағы өз тұрғысынан бұл тұжырымдаманы ешқашан түсіне алмас еді. Тек 1843 жылғы ғана емес, 1850 жылғы кестедегі барлық сілтемелердің Құдайдың пайғамбарлық Сөзінде тікелей қарастырылатын тақырыптардың бейнелері екендігі, тек Антиох Епифанның Мәсіхке қарсы тұрған күш емес екенін айқындайтын бір ғана сілтемеден басқасының бәрі, бұл толықтыруды кесте үшін өте маңызды етеді. Адвентизм өз іргетастарынан бас тартқанда, бүгін өздерін Даниялдың он бірінші тарауының он төртінші аятындағы күш Рим емес, Антиох Епифан деп үйретіп отырған күйде тапқаны қандай өкінішті! Олар енді Миллериттердің соншалықты батыл қарсы тұрған ілімін үйретуде, сондықтан Миллериттер сол дауды 1843 жылғы кестеде бейнелеп көрсеткен еді!

Тарихтағы патшалықтар Римнің сегізінші болып көтеріліп, жетеудің ішінен екенін көрсетеді. Жетінші тарауда «Ең Жоғарғыға қарсы зор сөздер сөйлейтін» «кіші мүйіз» сегізінші болып көтеріліп, жетеудің ішінен болады. Сегізінші тараудағы мүйіздер Римнің сегізінші болып көтеріліп, жетеудің ішінен екенін айқындайды.

Келесі мақалада біз Аян кітабының он жетінші тарауында бейнеленген қазіргі Римнің сегізінші болып қалай шығатынын және жетеудің қатарынан екенін қарастырамыз. Содан

кейін Даниял кітабының екінші тарауына қайта оралып, Киелі кітаптағы пайғамбарлықтардағы патшалықтар туралы алғашқы айтылыс болып табылатын Даниялдың екінші тарауындағы төрт патшалықтың Аян кітабының он жетінші тарауындағы сегіз патшалықпен неге үйлесетінін анықтаймыз.